

Содруж

*Новаго време
број 36*

Jaro XIII

Sofio, Decembro 1931

№ 4

BULGARA ESPERANTISTO

MONATA ORGANO DE LA BULGARA ESPERANTISTA ASOCIO KAJ DE
LA BULGARA ESPERANTO-INSTITUTO

Jarabono: 20 bulgaraj levoj,
1 sv. fr. aŭ egalvaloro

Adreso Sofio, Poŝkesto 233

Anoncoj: 2 levoj je kvadrata
cm. Fnoncetoj: 1 levo je vorto

Redaktoro: Sim. St. Hesapčiev

Al venko!

La moderna vivo en siaj mult-
aspektaj riveligoj ĉiam pli kaj
pli signas la venkan vojon de
Esperanto. Speciale ĉe ni la kon-
diĉoj por libera kaj grandskala
disvolviĝo de l' esperantista mo-
vado estiĝas de tago al tago
pli favoraj. La aŭtoritatuloj ŝta-
taj kaj kulturaj jam komencis
serioze rilati al Esperanto.

En la tagoj, kiam la finvenko
ŝajnas esti tiel proksima, antaŭ
ni reliefiĝas tri grandaj proble-
moj. Ili estas: metodoj de pro-
pagando, lingva perfektigo de l'

bulgaraj esperantistoj kaj sta-
biligo de Bulgara Esperantista
Asocio. Kaj de iliaj trafaj sol-
voj dependas la estonta supren-
iĝo de l' bulgara esperantista
movado.

Ni devas jam definitive for-
lasi la naivajn kaj arkaiĝintajn
propagand-manierojn de niaj
malnovaj samideanoj. Ni devas
meti nian poresperantan aga-
don en Bulgarujo sur firman kaj
sciencan fundamenton konforme
al la postuloj de l' nuntempo.
Alie dum ankoraŭ longa tempo

МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА И ЕСПЕРАНТО

Министерството на Народната Просвета съ окржжно
№ 42,402, отъ 21. декември 1931 год., отправено до ди-
ректоритѣ на пълнитѣ и непълни срѣдни училища е от-
мѣнило окржжното на бившия министъръ Найденовъ,
съ което последния забраняваше на ученицитѣ да изу-
чаватъ Есперанто въ училищни курсове. Окржжното
има следното съдържание:

Отмѣнявамъ пунктове 1, 2 и 4 на окржжното подъ
№ 9,607 отъ 10. априль 1928 година.

Министъръ (п.) Муравиевъ

ni estos priridataj kaj la movado apenaŭ ekzistos.

Ni devas direkti niajn fortojn por riĉigi la lingvajn konojn de niaj samideanoj. Bedaŭrinde malmultaj estas inter ni tiuj, kiuj korekte scipovas la lingvon. Cetere la granda amaso kontentiĝas nur per la mizeraj scioj, kiujn donas la trimonataj vintraj kursoj. Ni tamen devas estiĝi bonaj kaj kleraj esperantistoj. Kaj tion ni atingos nur per diligenta studado de valoraj lerniloj kaj per atenta legado de bonstila literaturo. La unua kaj ĉefa idealo de ĉiu esperantisto devas esti: senerare ellerni la lingvon.

Ni devas tuŝi ankaŭ la demandon, kiu dum la lastaj jaroj

okupis ĉefe la atenton kaj fortojn de l' bulgaraj esperantistoj. Temas pri firmigo de nia organizo — Bulg. Esperantista Asocio. La bulgaraj esperantistoj neeviteble — hodiaŭ aŭ morgaŭ — komprenos, ke la sola formo de organizado kaj racia batalado por la venko de Esperanto estas kaj restos la Asocio de l' bulgaraj esperantistoj BEA. Ĝi atendas la varman kaj senrezervan subtenon de ĉiuj esperantistoj el Bulgarujo por ekiri la vojon de novaj kaj grandiozaj venkoj kaj konkeroj sur la kampo de Esperanto.

Ni estu kuraĝoplenaj kaj inspiritaj konstruantoj de la nova mondkulturo Esperanta!

Stefan Maserov

Sciigoj el la Centra Komitato

— S-ro d-ro At. D. Atanasov — Agro ekŝiĝis el sia vicprezida posteno kaŭze de tio, ke li nun loĝas en Kneja. Lin anstataŭis s-ro L. Marikin, kiu estas nun vicprezidanto de BEA. La loko de la lasta okupis s-ro St. Maserov kiel membro.

— Dum novembro ekŝiĝis s-ro Ĥr. Popov kiel membro de la C. K. Lian lokon okupis la rezerva membro, — s-ro D. Stojanov.

— La C. K. kaj la redakcio de B. E. esprimas sian dankon al la s-to „Rila Verda Stelo“ en Dupnica, kiu unua aliĝis kun dek membroj, al la s-to „Verdstelano“ en St. Zagora pro la senditaj 15 abonoj kaj al la s-to „Kulturo“ en Plovdiv pro la senditaj 10 abonoj kaj 5 aliĝoj. Jen laŭdinda kaj imitinda ekzemplo.

— Por ĉiu membro la societoj devas pagi al la C. K. 27 lv.

Vortara Komitato de B. E. I.

Demandoj kaj respondoj:

На Ив. Константиновъ — Т.-Пазарджикъ. Думата „mesaĝo“ означава съобщение, официално съобщение.

Ст. Трифоновъ, с. Ржжево Конаре — Пловдивско.

Моля съобщете ми какъ ще се преведатъ на Есперанто следнитѣ

думи: тлака, седѣнка, царвулъ, халва, локумъ, броеница, пѣрзалка.

„Седѣнка“ на Есперанто се превежда съ „vesperdistro“, или „vespergamuzo“. Тѣзи думи не изразяватъ точно онова, що разбираме подѣ „седѣнка“, но ние можемъ малко да ограничимъ тѣхното значение, както това е станало на бъл-

гарски, където думата е произведена от глаголъ съ много по-общо значение.

„Тлака“ по значението си не се много различава от седѣнка. Тя е чисто българска и сжщо така не може да се предаде точно на Есперанто. Вмѣсто нея би могла да се употрѣби предходната, като смисъла ще се разбере от близкия текстъ, понеже думитѣ не сж нѣщо изолирано, а се употрѣбаватъ въ изрази и изречения.

„Царвулъ“, „халва“, „локумъ“ сжщо така не могат да се предадатъ съ сжщинския си смисълъ и значение. Даже да ги преведемъ съ каквито и да е думи, пакъ не биха били разбрани. Тѣзи думи и понятия сжществуватъ само въ езика на една малка частъ отъ човѣчеството и добре е да се употрѣбятъ въ сжщата си форма като се приспособятъ къмъ Есперантския правописъ. За „халва“ сжществува на френски дума, произведена отъ корена на думата „орѣхъ“ и означава „бѣла халва съ орѣхи“. На нѣмски казватъ „турски медъ“ на

шоколадовата халва съ орѣхи, защото друга не познаватъ и т. н.

Сжщо тѣй и много още думи съ по-особно значение ще трѣбва да вземаме въ първообразната имъ форма напр.: паша, ханджаръ, ятаганъ, югуртъ (кисело млѣко). Това сж все думи, които означаватъ нѣщо особно, самобитно само за единъ народъ. Въ голѣмитѣ речници на европейскитѣ езици ще срещнете руската дума „тройка“ предадена безъ измѣнение и много други.

Такива думи, споредъ мене, не е необходимо да се поставятъ въ речницитѣ, защото много рѣдко се употрѣбаватъ, пъкъ и не могат да се преведатъ на другитѣ езици ако не се обяснятъ.

„Броеница“ се превежда на Есперанто съ „rozario“, а „пързалка“ съ „glitejo“ (loko kie oni glitas).

S. St. H.

Институтътъ открива този отдѣлъ въ В. Е., въ който ще се третиратъ езикови въпроси. Абонатитѣ при запитване да посочватъ точния си адресъ и да бждатъ кратки и ясни.

Редакцията

Konkurso

Ni represas leteron, kiun ni ricevis de samideano el la provinco. La teksto, kun neindiko nur de la propraj nomoj, estas:

Karaj samideanoj,

Mi ricevas organo de la bulgara esperantista asocio: „Bulgara Esperantisto“. Mi estas tre kontenta ol ĝin. Baldaŭ sendos la monojn por gazeto, por tio ne sekvu sendi ĝin. En nia vilaĝo mi malfermis kurso por fraŭlojn kaj fraŭlinojn. Ĉiuj esperantistoj en mia kurso estas nun 20 personoj, ili ĉiuj estas membroj de la loka grupo. Mi volas aboni ĉiuj esperantistoj por gazeto. Skribu en Bulgara Esperantisto pro la kurso kaj grupo. En najbara vilaĝo X., mia naska vilaĝo, mi ankaŭ malfermis kurson. Gvidanto estas X. Tie estas ankaŭ 20 personoj — skribu por tio.

Multaj sanoj, via samideano X.

Tiu, kiu sendos plej bonan klarigon pri la lingvaj eraroj en la supra letero, ricevos premion: Esperanta Sintakso de Z. Zahariev.

Letero pri la deveno de Esperanto

Писмо за произхода на Есперанто

(Daŭrigo de № 2-3) •

La germanan kaj francan lingvojn mi ellernadis en la infaneco, kiam oni ne povas ankoraŭ kompari kaj fari konkludojn; sed kiam, estante en la 5-a klaso de la gimnazio, mi komencis ellernadi la lingvon anglan, la simpleco de la gramatiko jetiĝis en miajn okulojn, precipe dank' al la krula transiro al ĝi de la gramatikoj latina kaj greka. Mi rimarkis tiam, ke la riĉeco de gramatikaj formoj estas nur blinda historia okazo, sed ne estas necesa por la lingvo. Sub tia influo mi komencis serĉi en la lingvo kaj forĵetadi la senbezonaĵajn formojn, kaj mi rimarkis, ke la gramatiko ĉiam pli kaj pli degelas en miaj manoj, kaj baldaŭ mi venis al la gramatiko malgranda, kiu okupis sen malutilo por la lingvo ne pli ol kelke da paĝoj. Tiam mi komencis pli serioze fordoni min al mia revo. Sed la grandegaj vortaroj ne lasadis min trankvila.

Unu fojon, kiam mi estis en la 6-a aŭ 7-a klaso de la gimnazio, mi okaze turnis la atenton al la surskribo „Švejcarskaja“ (Drinkejo), kiun mi jam multajn fojojn vidis, kaj poste al la elpendaĵo „Konditorskaja“ (Sukerajejo). Ĉi tiu „skaja“ ekinteresis min kaj montris al mi, ke la sufiksoj donas la eblon el unu vorto fari aliajn vortojn, kiujn oni ne devas aparte ellernadi. Ĉi tiu penso ekposedis min tute, kaj mi subite eksentis la teron sub la piedoj. Sur la terurajn grandegajn vortarojn falis radio de lumo, kaj

Нѣмски и френски езици изучавахъ презъ детинството си, когато човѣкъ не може още да сравнява и да вади заключения; но когато, като бѣхъ въ пети гимназиаленъ класъ, започнахъ да изучавамъ английски езикъ, простотата на граматиката ми се хвърли въ очи главно благодарение на рѣзкия переходъ къмъ нея отъ латинската и грѣцка граматики. Тогава забелѣзахъ, че богатството на граматични форми е само слѣпъ исторически случай, но не е необходимо за езика. Подъ такова влияние азъ започнахъ да търся въ езика и да отхвърлямъ ненужнитѣ форми и забелѣзвахъ, че граматиката все повече и повече се разтапя въ ржцетѣ ми и скоро додохъ до малка граматика, която заемаше безъ вреда за езика не повече отъ нѣколко страници. Тогава започнахъ по-серioзно да се отдавамъ на мечтата си. Но голѣмитѣ словари не ме оставяха спокоенъ.

Еднажъ, когато бѣхъ въ шести или седми гимназиаленъ класъ, случайно обърнахъ внимание на надписа „швейцарская“ (пивница), който вече много пѣти бѣхъ видялъ и после на надписа „кондиторская“ (сладкарница). Това „ская“ ме заинтересува и ми показа, че наставкитѣ даватъ възможность отъ една дума да се правятъ други думи, които не трѣбва отдѣлно да се изучаватъ. Тази мисль ме завладѣ всецѣло и внезапно почувствувахъ почва подъ краката си. Върху ужаснитѣ голѣми словари падна лжчъ отъ свѣтлина

ili komencis rapide malgrandigadi antaŭ miaj okuloj.

„La problemo estas solvita!“ diris mi tiam. Mi kaptis la ideon pri sufiksoj kaj komencis multe laboradi en ĉi tiu direkto. Mi komprenis, kian grandan signifon povas havi por la lingvo konscie kreata la plena uzado de tiu forto, kiu en lingvoj naturaj efikas nur parte, blinde, neregule kaj neplene. Mi komencis komparadi vortojn, serĉadi inter ili konstantajn, difinitajn rilatojn, kaj ĉiutage mi forjetadis el la vortaro novan grandegan serion da vortoj, anstataŭigante ĉi tiun grandegan serion per unu sufikso, kiu signifis certan rilaton. Mi rimarkis tiam, ke tre granda amaso da vortoj pure „radikaj“ (ekz. „patrino“, „mallarĝa“, „tranĉilo“ k. t. p.) povas esti facile transformitaj en vortojn „formitajn“ kaj malaperi el la vortaro. La mekanismo de la lingvo estis antaŭ mi kvazaŭ sur la manplato, kaj mi nun komencis jam laboradi regule, kun amo kaj espero. Baldaŭ post tio mi jam havis pretaj la tutan gramatikon kaj malgrandan vortaron.

(Daŭrigota)

и тѣ почнаха бързо да се умаляватъ предъ очитѣ ми.

„Задачата е разрешена!“ казахъ тогава. Хванахъ идеята за наставки и започнахъ много да работя въ тази насока. Разбрахъ, какво голѣмо значение може да има за съзнателно създаванъ езикъ пълната употреба на тази сила, която въ естественитѣ езици е действувала само частично, слѣпо, неправилно и непълно. Започнахъ да сравнявамъ думи, да търся между тѣхъ постоянни, опредѣлени отношения и всѣкидневно изхвърляхъ изъ словаря новъ голѣмъ редъ отъ думи, като замѣняхъ този голѣмъ редъ съ една вставка, която означаваше известно отношение. Тогава забелѣзахъ, че една много голѣма купчина отъ думи чисто „коренни“ (напр. „patrino“, „mallarĝa“, „tranĉilo“ и т. н.) могатъ лесно да се преобразуватъ въ „производни“ думи и да исчезнатъ изъ словаря. Механизмътъ на езика бѣше предъ мене като на дланъ и сега азъ вече започнахъ да работя правилно, съ любовъ и надежда. Скоро следъ това имахъ вече готови цѣлата граматика и малъкъ словарь.

(Следва)

Enlanda kroniko

Batak (Peŝtersko). Fervore agas nia s-ano Petr V. Toŝkov. Baldaŭ komenciĝos kurso, gvidota de la sama.

Debnevo (Trojansko) Malfermita kurso gvidata de samideano Penĉo Dalekov — instruisto. Vizitas ĉirkaŭ 20 personoj.

Doganovo-Konare (T.-Pazarĝika reg.). Estas fondita esperantista societo „Espero“. Ĝia estraro: Prezidanto: St. Lukov; sekr.-kasisto: Stojan Kr. Natov; bibl.: Zaprjan V.

Dabov; K. K.: St. Boev, Georgi N. Dabov, Grozdan K. Miŝev. La 27-an de Novembro estas malfermita kurso por komencantoj, gvidata de s-ano St. Lukov. Al la nova societo ni deziras intensan kaj fruktodonan laboron.

Haskovo. Post sia dujara foresto nia s-ano Delĉo Haralanov — instruisto nun reorganizas la societon. La sama gvidas kurson vizitatan de kelkaj lernantoj ĉe la unua progimnazio.

Kaleica (Trojansko). Estas malfermita kurso, gvidata de s-ano Hr. P. Ungorov — instruisto.

Kazanlik. Malfermita kurso, vizitata de 30 personoj. — Gvidas s-ano M. Fdrev.

Kirĝali. La 15-an de Novembro la s-to „Stelo“ havis sian jarkunvenon. Elektita nova estraro, konsistanta el: Prez. Robert Zahariev, vicprez. Vasil V. Tenĉev, sekr. Hasan Ismailov, kas. Petko Iliev, bibl. Vâlko Delĉev kaj konsilantoj: Iv. Mustafafova kaj Ezra Eŝkenazi. Baldaŭ estas malfermita kurso.

Plovdiv. S-to „Kulturo“ aranĝas ĉiudimanĉe paroladojn pri Esperanto. La unua estis aranĝita je la 29. XI, 1931

La 15-an de Decembro estas aranĝita „Zamenhova vesperfesto“ kun varia programo.

Radomir. La 23-an de Novembro s-to „Prospero“ malfermis kurson por komencantoj, vizitatan de 35 personoj. Gvidas s-ano Marin Jordanov.

Râjevo-Konare (Plovdivsko). La ĵus fondita societo „Espero“ malfermis tri kursojn: unu por la lokaj geinstruistoj, duan por progresintoj — gvidataj de s-ano St. Trifonov, iustruisto, trian por komencantoj vilaĝaj junuloj — gvidata de s-ano St. Vidolov, instruisto.

Ruse. La 29-an de Novembro en la jarkunveno estas elektita nova estraro: Prez. Kap. St. Radev, vicprez. Dim. Petkov, sekr. Dim. Ivanov, kas. Dim. Naĉev, bibl. f-ino

Rasel Zisman; konsilantoj: Dim. Damjanov kaj Damjan Zenginov; K. K. Josef Kleiner, Stanĉo Talasâmov, Dim. Mihajlov.

La 15-an de Decembro festita la „Tago de la Esperanta libro“, ĉe riĉa programo. Kurso por bankoficistoj, gvidata da samideano D. Ivanov.

La tirado de la tombolo okazos dum Junio.

Sofia. La 10-an kaj 11-an de Decembro faris paroladojn s-ro J. R. Sherer — delegito de la Internacia Centra Komitato. La paroladoj estis bonege vizititaj kaj faris efikan propagandon.

St.-Zagora. Kurson por gejunuloj gvidas s-ano Atanas Petrov en la nomo de abstinula societo „Probuda“.

Vrabevo (Trojansko). Kurso kun 20 vizitantoj estas gvidata de s-ano Iv. Ivanov.

Tatar-Pazarĝik. Elektita nova estraro de la loka societo „Radio“: Prezidanto Jordan Lupov, vicprezid. Iv. Konstantinov, sekr. Penka Vl. Georgieva, kas. Todor Ĉurenski kaj bibliotekisto Kr. Ĉergarov. Je la 4-a de Januaro malfermita kurso por komencantoj, gvidata de s-ano Jordan Lupov.

Sevlievo. Gvidata kurso por gelernantoj ĉe la Pedagogia mezlernejo.

Pri la vojaĝo de Sherer — delegito de Internacia Centra Komitato, ni skribos en la venonta numero.

Платете си абонамента, за да улесните редакцията.

Не получавайте списанието безплатно!

Движението въ чужбина

Испански министъръ на Просвѣтата за Есперанто.

50,000 пезети за за Испанския
Есперантски Институтъ.

Г-нъ Марселино Доминго, министъръ на Народната Просвѣта, решилъ щото бюджетътъ на министерството да съдържа сума отъ 50,000 пезети (надъ единъ милионъ лева) помощъ на Испанския Есперантски Институтъ, за да се основатъ свободни плащани катедри по Есперанто.

Съ помощта на тази сума Испанския Есперантски Институтъ официално ще създаде свободни катедри по Есперанто въ Барселона, Герона, Палма де Майорка, Сарагоса, Валенция, Кордова, Севиля, Мадридъ, Билбао, Гийонъ, Фероль, Бадайозъ и Орензе. Институтътъ тѣй сжщо ще предвиди важни награди за по двама ученика при всѣка катедра, при условие, че тѣ ще присжтствуватъ на Всемирния Есперантски конгресъ въ Парижъ. Съ това се цели да се покаже лекотата и ползата отъ Есперанто.

Гръцката республика отново дава нареждане за Есперанто.

Гръцкото Министерство на Народната Просвѣта е издало след-

ното нареждане:

Атина, 7 XI. 1931 г.

№ 65,896

До Главнигѣ инспектори на народнитѣ училища изобщо, Директора на експерименталното висше училище въ Атина и директоритѣ на учителскитѣ институти.

Като имаме предъ видъ важността, която всѣкидневно придобива въ образования свѣтъ международния езикъ Есперанто, съ нареждания едно следъ друго препоръчачме на Главния Инспекторъ на народнитѣ у-ща въ Атина да позволи на председателя на Гръцката Еспер. Академия. г. Ан. Стаматиадисъ, да преподава Есперанто на ученицитѣ въ гимназиитѣ и Учит. Институти въ Атина и Пирей.

Напоследъкъ г. д-ръ А. Стаматиадисъ ни уведоми, че и въ други градове въ страната има лица, които могатъ да преподаватъ Есперанто и ние ви препоръчваме да дадете подкрепата си, за да се започне преподаването на международния помощенъ езикъ и при васъ.

Следователно, молимъ ви да препоръчате на всички вамъ подведомствени ученици да следватъ курсовѣтъ по Есперанто, ржководени отъ лица избрани отъ Гръцката Есперантска Академия.

Министъръ: Г. Папандреу

BIBLIOGRAFIO

Ni ricevis la jenajn librojn kaj gazetojn:

L I B R O J

1. Ovningsbok till Elementärkurs i Esperanto. Stockholm — Förlagsföreningen Esperanto u. p. a.

2. Texthafte till Gramofonkurs i Esperanto. Sama eldonejo.

3. Der Weg zur Europa-Partei von Josef Zauner. Eldonejo „Libro“, Timisoara, strada Lonovici 1, Rumanujo (Banat).

GAZETOJ KAJ REVUOJ:

Amerika Esperantisto, Arbeiter Esperantist, Juna Batalanto, Belga Esperantisto, British Esperantist, Dor-

drehla Esperantisto, La Espero (Hankow), Esperanto (U. E. A.), Espero Katolika, Fluganta Skribilo, Informoj de E.-Asocio de Estonio, Interligilo de I. P. T. T., Internacia Medicina Revuo, Internacia Stenografisto, Juna Batalanto, Junulara Ligo de Nagasaki, Ligilo por vidantoj, Literatura Mondo, La Movado, La Nova Tago,

Comoto, Comoto Internacia, La Ora Epoko, Pola Esperantisto, La Revuo Orienta, Schola et Vita, Svenska Esperanto Tidningen, Vegetarano.

Bulgarlingvoj:

Aptekarska Zastita, Jelezn. borba, Jenski Glas, Svetlostroj, Soznanie, Trakiec (Jambol), Zemja (St.-Zagora)

Незабавно се запишете във 10-то юбилейно издание на

BES-Adresaro de esperantistoj el chiuj landoj

Това образцово и практично наредено помагало нужно за всеки есперантистъ съ портрети и списъкъ по отдѣли и наклонности, ви дава възможность веднага да намѣрите желанния адресъ и има за целъ да събере адреси на всички есперантисти и есперантски предприятия. Просто вписване 15 лв. съ екземпляръ отъ адресника 30 лв., а за портретъ още 15 лв.

Издава: BES (Bohema Esperanto-Servo, Potštejn, Ĉeĥoslovakujo.)

Представителъ за България: Симеонъ Ст. Хесапчиевъ, София пощ. кутия 233. Искайте алиджила и сведения.

Записването трае до 1 февруарий.

Есперантисти!

Желаете ли да спечелите сърцето на вашия приятелъ за Есперанто?

Искате ли и скептика да погледне по-благоклонно на идеята за международенъ езикъ?

Дайте имъ да прочетатъ знаменитата книга на д-ръ Едмонъ Прива

ЖИВОТЪТЪ НА ЗАМЕНХОФЪ

която наскоро излиза въ български преводъ.

Разпространете най-широко тази крайно интересна книга — тя ще извърши най-добрата пропаганда на вашитѣ идеи. Използвайте приложената къмъ настоящия брой покана, за да запишете за абонати всички ваши приятели и познати, всички, които могатъ да четатъ по български.